

Tadqiqot uz

ЎЗБЕКИСТОНДА ИЛМИЙ-АМАЛИЙ ТАДҚИҚОТЛАР МАВЗУСИДАГИ КОНФЕРЕНЦИЯ МАТЕРИАЛЛАРИ

2020

- » Ҳуқуқий тадқиқотлар
- » Фалсафа ва ҳаёт соҳасидаги қарашлар
- » Тарих саҳифаларидаги изланишлар
- » Социология ва политологиянинг жамиятимизда тутган ўрни
- » Иқтисодиётда инновацияларнинг тутган ўрни
- » Филология фанларини ривожлантириш йўлидаги тадқиқотлар
- » Педагогика ва психология соҳаларидаги инновациялар
- » Маданият ва санъат соҳаларини ривожланиши
- » Архитектура ва дизайн йўналиши ривожланиши
- » Техника ва технология соҳасидаги инновациялар
- » Физика-математика фанлари ютуқлари
- » Биомедицина ва амалиёт соҳасидаги илмий изланишлар
- » Кимё фанлари ютуқлари
- » Биология ва экология соҳасидаги инновациялар
- » Агропроцессинг ривожланиш йўналишлари
- » Геология-минерология соҳасидаги инновациялар

Crossref

№20

30 сентябрь

conferences.uz

**"ЎЗБЕКИСТОНДА ИЛМИЙ-АМАЛИЙ ТАДҚИҚОТЛАР"
МАВЗУСИДАГИ РЕСПУБЛИКА 20-КЎП ТАРМОҚЛИ
ИЛМИЙ МАСОФАВИЙ ОНЛАЙН КОНФЕРЕНЦИЯ
МАТЕРИАЛЛАРИ
19-ҚИСМ**

**МАТЕРИАЛЫ РЕСПУБЛИКАНСКОЙ
20-МЕЖДИСЦИПЛИНАРНОЙ ДИСТАНЦИОННОЙ
ОНЛАЙН КОНФЕРЕНЦИИ НА ТЕМУ "НАУЧНО-
ПРАКТИЧЕСКИЕ ИССЛЕДОВАНИЯ В УЗБЕКИСТАНЕ"
ЧАСТЬ-19**

**MATERIALS OF THE REPUBLICAN
20-MULTIDISCIPLINARY ONLINE DISTANCE
CONFERENCE ON "SCIENTIFIC AND PRACTICAL
RESEARCH IN UZBEKISTAN"
PART-19**

УУК 001 (062)

КБК 72я43

"Ўзбекистонда илмий-амалий тадқиқотлар" [Тошкент; 2020]

"Ўзбекистонда илмий-амалий тадқиқотлар" мавзусидаги республика 20-кўп тармоқли илмий масофавий онлайн конференция материаллари тўплами, 30 сентябрь 2020 йил. - Тошкент: Tadqiqot, 2020. - 9 б.

Ушбу Республика-илмий онлайн конференция 2017-2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналишлари бўйича Ҳаракатлар стратегиясида кўзда тутилган вазифа - илмий изланиш ютуқларини амалиётга жорий этиш йўли билан фан соҳаларини ривожлантиришга бағишланган.

Ушбу Республика илмий конференцияси таълим соҳасида меҳнат қилиб келаётган профессор - ўқитувчи ва талаба-ўқувчилар томонидан тайёрланган илмий тезислар киритилган бўлиб, унда таълим тизимида илғор замонавий ютуқлар, натижалар, муаммолар, ечимини кутаётган вазифалар ва илм-фан тараққиётининг истиқболдаги режалари таҳлил қилинган конференцияси.

Масъул муҳаррир: Файзиев Шохруд Фармонович, ю.ф.д., доцент.

1. Ҳуқуқий тадқиқотлар йўналиши

Профессор в.б., ю.ф.н. Юсувалиева Рахима (Жахон иқтисодиёти ва дипломатия университети)

2. Фалсафа ва ҳаёт соҳасидаги қарашлар

Доцент Норматова Дилдора Эсоналиевна (Фарғона давлат университети)

3. Тарих саҳифаларидаги изланишлар

Исмаилов Ҳусанбой Маҳаммадқосим ўғли (Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Таълим сифатини назорат қилиш давлат инспекцияси)

4. Социология ва политологиянинг жамиятимизда тутган ўрни

Доцент Уринбоев Хошимжон Бунатович (Наманган мухандислик-қурилиш институти)

5. Давлат бошқаруви

PhD Шакирова Шохида Юсуповна (Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги "Оила" илмий-амалий тадқиқот маркази)

6. Журналистика

Тошбоева Барнохон Одилжонова (Андижон давлат университети)

7. Филология фанларини ривожлантириш йўлидаги тадқиқотлар

Самигова Умида Хамидуллаевна (Тошкент вилоят халқ таълими ходимларини қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш ҳудудий маркази)

8.Адабиёт

PhD Абдумажидова Дилдора Рахматуллаевна (Тошкент Молия институти)

9.Иқтисодиётда инновацияларнинг тутган ўрни

Phd Вохидова Меҳри Хасанова (Тошкент давлат шарқшунослик институти)

10.Педагогика ва психология соҳаларидаги инновациялар

Турсунназарова Эльвира Тахировна (Навоий вилоят халқ таълими ходимларини қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш ҳудудий маркази)

11.Жисмоний тарбия ва спорт

Усмонова Дилфузахон Иброхимовна (Жисмоний тарбия ва спорт университети)

12.Маданият ва санъат соҳаларини ривожлантириш

Тоштемиров Отабек Абидович (Фарғона политехника институти)

13.Архитектура ва дизайн йўналиши ривожланиши

Бобохонов Олтибой Раҳмонович (Сурхандарё вилояти техника филиали)

14.Тасвирий санъат ва дизайн

Доцент Чариев Турсун Хуваевич (Ўзбекистон давлат консерваторияси)

15.Муסיқа ва ҳаёт

Доцент Чариев Турсун Хуваевич (Ўзбекистон давлат консерваторияси)

16.Техника ва технология соҳасидаги инновациялар

Доцент Нормирзаев Абдуқаюм Раҳимбердиевич (Наманган муҳандислик-қурилиш институти)

17.Физика-математика фанлари ютуқлари

Доцент Соҳадалиев Абдурашид Мамадалиевич (Наманган муҳандислик-технология институти)

18.Биомедицина ва амалиёт соҳасидаги илмий изланишлар

Т.ф.д., доцент Маматова Нодира Мухтаровна (Тошкент давлат стоматология институти)

19.Фармацевтика

Жалилов Фазлиддин Содиқович, фарм.ф.н., доцент, Тошкент фармацевтика институти, Дори воситаларини стандартлаштириш ва сифат менежменти кафедраси мудири

20.Ветеринария

Жалилов Фазлиддин Содиқович, фарм.ф.н., доцент, Тошкент фармацевтика институти, Дори воситаларини стандартлаштириш ва сифат менежменти кафедраси мудири

21.Кимё фанлари ютуқлари

Раҳмонова Доно Қаххоровна (Навоий вилояти табиий фанлар методисти)

22.Биология ва экология соҳасидаги инновациялар

Йўлдошев Лазиз Толибович (Бухоро давлат университети)

23.Агропроцессинг ривожланиш йўналишлари

Доцент Сувонов Боймурод Ўралович (Тошкент ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш мухандислари институти)

24.Геология-минерология соҳасидаги инновациялар

Phd доцент Қаҳҳоров Ўктам Абдурахимович (Тошкент ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш мухандислари институти)

25.География

Йўлдошев Лазиз Толибович (Бухоро давлат университети)

Тўпلامга киритилган тезислардаги маълумотларнинг хаққонийлиги ва иқтибосларнинг тўғрилигига муаллифлар масъулдир.

© Муаллифлар жамоаси

© Tadqiqot.uz

PageMaker\Верстка\Саҳифаловчи: Шахрам Файзиев

Контакт редакций научных журналов. tadqiqot.uz
ООО Tadqiqot, город Ташкент,
улица Амира Темура пр.1, дом-2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Тел: (+998-94) 404-0000

Editorial staff of the journals of tadqiqot.uz
Tadqiqot LLC The city of Tashkent,
Amir Temur Street pr.1, House 2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Phone: (+998-94) 404-0000

ФАРМАЦЕВТИКА

1. Abdullayeva Iroda Baxrom qizi
YOVVOYI QOQIO'T VA UNING TARKIBIDAGI DORIVORLIK XUSUSIYATLARI
O'RGANISH.....7

ФАРМАЦЕВТИКА

YOVVOYI QOQIO'T VA UNING TARKIBIDAGI DORIVORLIK XUSUSIYATLARI O'RGANISH

Abdullayeva Iroda Baxrom qizi
Urganch Davlat Universititi. talaba
abdullayevairoda873@gmail.com

Annatsiya: O'zbekistonda boy florasi foydali, shu jumladan, xalq va ilmiy tabobatda turli xastaliklarni davolashda ishlatiladigan dorivor o'simliklari bilan asrlar osha kishini o'ziga jalb etib keladi. dorivor o'simliklar zaxirasi qancha ko'p bo'lmasin, agar u har yili tartibsiz ravishda yig'ib olinsa, vaqti kelib bu katta zaxira ham tomon bo'ladi.

Kalit so'zlar: Qoqio't, efir moylari, inulin, sipirt, vitaminlar, flavonoidlar, deperessiya.

Yurtimizda dorivor lekin yovvoyi holda o'sadigan qoqio't qadimdan xalq va ilmiy tabobatda turli xastaliklarda foydalaniladi. Bu o'simlikni dorivorlik xususiyatlari bilmasligimiz tufayli yurtimizning ayrim joylarida yovvoyi o'simlik sifatida yo'qotilishiga sabab bo'lmoqda. Bu esa kelajakda bu dorivor o'simlikni zaxirasi tomon bo'lishiga olib keladi.

Qoqio't (Taraxacaum) - Astradoshlar (Asteraceae) oilasiga mansub ko'p yillik, sut-shirali, o'q ildizli yovvoyi o't o'simlik. Bargi oddiy, hamma bargi ildizoldi to'pbargdan tashkil topgan. Barg plastinkasi lentasimon, patsimon kesik bo'lib, asos qismiga tomon torayib boradi. Gul o'qi tuksiz, ichi kovak, silindirsimon, uzunligi 15-30 sm. Gullari savatchaga to'plangan. Savatchalarining o'rama barglari ikki qator joylashgan, gullarining hammasi tilsimon. Mevasi- uchmali pista. May-iyun oylaridan tortib, to sovuq tushgunga qadar gullaydi. Qoqio't gullari tarkibi β -karotin, temir, kalsiy moddalariga juda boy hisoblanadi. Qoqio't tarkibida meniantin, 1 % meliantin, loganin, sverozid, foliamentin va boshqa achchiq glikozidlar, gensianin alkaloidi, flavonoidlar (rutin, giperozid), 3% gacha oshlovchi va boshqa moddalar bo'ladi. Meniantes (uchbarg) o'simligining dorivor preparatlari ishtaha ochish va ovqat hazm qilish jarayonini yaxshilash uchun ishlatiladi, shuningdek, jigar va o't yo'llari kasalliklarini davolashda qo'llaniladi. Dori sifatida qoqio'tning ildizi, barglari, poyasi va shirasidan foydalaniladi. Qoqio'ti tarkibida mavjud bo'lgan S vitamini odam organizmiga kuch-quvvat bag'ishlaydi va patogen mikroorganizmlarni yo'q qilish mexanizmlarida ishtirok etadi, RR vitamini stress va uyqusizlikdan himoya qiladi, V guruhiga kiruvchi vitaminlar siqilish(depressiya) holatlarining oldini olishi aniqlangan. E vitamini kuchli antioksidant ta'sirga ega bo'lib, qon-tomirlar devorlari mustahkamligini saqlashda ishtirok etishi, terida ajinlar tushishining oldini olishi, sochning qalin bo'lishida ishtirok etishi aniqlangan. Ushbu qoqio'ti turi xalq tabobati amaliyotida xoletsistit, gepatoxoletsistit, gastrit, qabziyat, jigar kasalliklari, o't pufagi kasalliklari, buyrak kasalliklari, teri kasalliklari, vitamin etishmovchiligi, kam qonlik, moddalar almashinuvi tizimi kasalliklari va bo'g'im kasalliklarida dorivor vosita sifatida qo'llaniladi. Qoqio'ti ishtaha ochuvchi, ovqat hazm bo'lish tizimi faolligini yaxshilovchi, haroratni tushiruvchi, bo'shashtiruvchi, tinchlantiruvchi, kuchsiz uyqu keltiruvchi ta'sirga ega. Qoqio'ti tarkibidagi biologik faol moddalar safro haydovchi, diuretik, spazmolitik, yallig'lanishga qarshi, tetiklashtiruvchi ta'sir ko'rsatadi. Qoqio'tning quriltilgan ildizi kukuni organizmdan siydik orqali turli xil zaharli moddalarni haydab chiqarish maqsadlarida qo'llaniladi, shuningdek teri kasalligi va revmatizmida foydalaniladi. Qoqio't tarkibida meniantin, 1 % meliantin, loganin, sverozid, foliamentin va boshqa achchiq glikozidlar, gensianin alkaloidi, flavonoidlar (rutin, giperozid), 3% gacha oshlovchi va boshqa moddalar bo'ladi. Qoqio't damlamasi xalq tabobatida gepatit, xoletsistit, o't pufagi tosh yig'ilishi kasalliklarida, gastrit(oshqozon yarasi), kolit, sistit kasalliklarini davolashda qo'llanilib kelingan, shuningdek, ovqat hazm bo'lishni yaxshilovchi, qorinda dam yig'ilishga qarshi vosita sifatida qo'llanilgan.

Bizning yurtimiz dorivor o‘simliklarga boy. Mahalliy floraga mansub 4.3 mingdan ortiq o‘simliklarning 750 turi dorivor hisoblanib, ulardan 120 turi ilmiy tabobatda foydalanish uchun ro‘yxatga olingan, shundan 70 turi farmatsevtika sanoatida faol qo‘lanib kelinmoqda. 2019 yilda 48 mln AQSH dollari qiymatidagi qayta ishlangan dorivor o‘simliklardan olingan mahsulotlar eksport qilingan. Shu munosabat bilan O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020 yil 10-aprelda qabul qilingan «Yovvoyi holda o‘sovchi dorivor o‘simliklarni muhofaza qilish, madaniy holda yetishtirish va qayta ishlash va mavjud resurslardan oqilona foydalanish chora tadbirlari to‘g‘risida»gi qarori juda dolzarbdir. Ushbu qarorda dorivor o‘simliklarni yetishtirish va qayta ishlashni yanada rivojlantirish, sohasining eksport salohiyatini oshirish, shuningdek ushbu sohada ta‘lim, fan va ishlab chiqarish jarayonlarini birlashtirish zarurati belgilab qo‘yilgan. O‘zbekiston Respublikasi prezidinti SH. Mirziyoyev bu sohaga katta e‘tibor qaratib, ko‘pgina qarorlar qabul qilinmoqda, xususan dorivor o‘simliklarga oid maxsus soatlar rejasi o‘rta, o‘rta maxsus va oliy ta‘lim tizimiga kiritilishi to‘g‘risida; «O‘zbekiston dorivor o‘simliklari» kichik innovatsion korxonasi tashkil etish to‘g‘risida; dorivor o‘simliklar yetishtirish, saqlash, chuqur qayta ishlash, klasterlarini tashkil etish; hudularni dorivor o‘simliklar yetishtirish bo‘yicha ixtisoslashtirish to‘g‘risida; kamayib borayotgan dorivor o‘simliklar hudulari aniqlash va ularni muhofaza qilish to‘g‘ridida va boshqa ko‘pgina qarorlari biz yoshlar uchun katta yutuq va imkoniyat bo‘ldi.

Foydalangan adabiyotlar ro‘yxati.

1. Xolmatov H.X., Ahmedov O‘. A. Farmakognoziya. T.: 1995.
2. Hojimatov Q. ,Olloyorov M. O‘zbekiston shifobaxsh o‘simliklari va ularni muhofaza qilish T.:1988
3. O‘zbekiston Respublikasi prezidinti SH. Mrziyoyev « Yovvoyi holda o‘sovchi dorivor o‘simliklarni muhofza qilish, madaniy holda yetishtirish, qayta ishlash va majud resurslardan oqilona foydalanish» to‘g‘risida qarorlari. T.:2020.10.06.

**"ЎЗБЕКИСТОНДА ИЛМИЙ-АМАЛИЙ ТАДҚИҚОТЛАР"
МАВЗУСИДАГИ РЕСПУБЛИКА 20-КЎП ТАРМОҚЛИ
ИЛМИЙ МАСОФАВИЙ ОНЛАЙН КОНФЕРЕНЦИЯ
МАТЕРИАЛЛАРИ**

(19-қисм)

Масъул мухаррир: Файзиев Шохруд Фармонович
Мусахҳиҳ: Файзиев Фаррух Фармонович
Саҳифаловчи: Шахрам Файзиев

Эълон қилиш муддати: 30.09.2020

Контакт редакций научных журналов. tadqiqot.uz
ООО Tadqiqot, город Ташкент,
улица Амира Темура пр.1, дом-2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Тел: (+998-94) 404-0000

Editorial staff of the journals of tadqiqot.uz
Tadqiqot LLC The city of Tashkent,
Amir Temur Street pr.1, House 2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Phone: (+998-94) 404-0000
